

Nesneye Yönelimli Programlama – BLM 205

Hafta 6: Kalıtım

Fenerbahçe Üniversitesi

Öğretim Elemanları

Öğretim Üyesi: Dr. Vecdi Emre Levent
Ofis: 311
Email: emre.levent@fbu.edu.tr

Asistan: Arş. Gör. Uğur Özbalkan
Ofis: 307
Email: ugur.ozbalkan@fbu.edu.tr

Asistan: Arş. Gör. Ecenur Alioğulları
Ofis: 307
Email: ecenur.aliogullari@fbu.edu.tr

Ders Planı

- Kalıtım
  - Kalıtım Temelleri
  - Kalıtım Türleri

Kalıtım

- Kalıtım, daha önceden yaratılmış bir sınıfın tüm değişken ve fonksiyonlarını başka bir sınıfta tekrar kullanımını sağlayan bir mekanizmadır.
- Mevcut sınıfa'ya base class, yeni sınıfa ise, derived (türetilmiş) class denir.
- Türetilmiş sınıflar, türetildikleri sınıflara göre daha özelleşmiş objeleri temsil ederler.
- Örneğin araçlar sınıfı ve otomobiller sınıfı

Kalıtım

- Bir sınıf, başka bir sınıftan doğrudan türetilebileceği gibi, dolaylı da türetilmiş olabilir.

Kalıtım

Örnek 1:

- Araç sınıfından türetilmiş bir otomobil sınıfı olsun, otomobil sınıfından da Volkswagen sınıfı olsun. Volkswagen sınıfı araç sınıfından dolaylı üretilmiş olur.

Kalıtım

Örnek 2:

- Araç, kamyon ve otobüs isminde 3 farklı sınıf yaratılacaktır. Bu sınıfların fonksiyonlarından
  - yakitMiktariniAl()
  - yolcuKapasitesiniAl()
  - frenYap()

işlevleri aynı olabilir.

Kalıtım

Örnek 2:

- Kalıtım metodolojisini izlemeden, bu sınıfları ayrı ayrı yazıldığında aşağıdaki gibi tüm fonksiyonların kopyaları tüm sınıflarda olacaktır. Bir fonksiyonda değişiklik yapılma ihtiyacı olduğunda, diğerlerinde de değiştirmek gerekecektir.

Araba

```
yakitMiktariniAl()  
yolcuKapasitesiniAl()  
frenYap()
```

Kamyon

```
yakitMiktariniAl()  
yolcuKapasitesiniAl()  
frenYap()
```

Otobus

```
yakitMiktariniAl()  
yolcuKapasitesiniAl()  
frenYap()
```


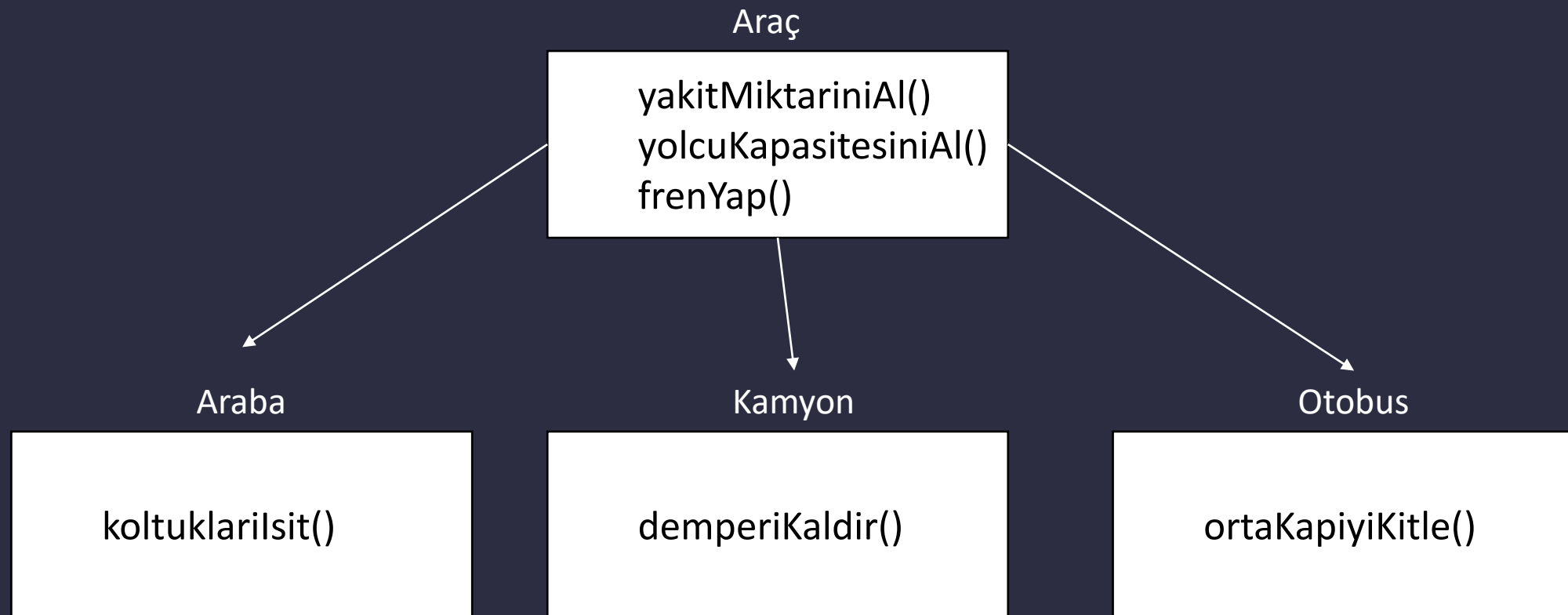
Kalıtım

Örnek 2:

- Bu durumdan kaçınılmak için kalıtım (inheritance) kullanılmalıdır.
- Tüm sınıfları kapsayacak araç isminde bir sınıf yapıp, bu ortak kullanılacak fonksiyonları bu sınıfa yazıp, diğer sınıfların (araba, otobüs ve kamyon) bu sınıftan kalıtım yapmalarını sağlatılmalıdır.

Kalıtım

Örnek 2:

Kalıtım

Python'daki Syntax'i

```
class sinifAdi (anaSinifAdi):
```

```
    #Degisken ve Fonksiyonlar
```

Kalıtım

Python'daki Syntax'ı

Örnek Kod Parçacığı

```
class kisiler(object):  
  
    def __init__(self, isimArg):  
        self.isim = isimArg  
  
    def isimAl(self):  
        return self.isim  
  
class calisanlar(kisiler):  
  
    calismaSaati = 40  
    def calismaSaatiAl(self):  
        return calismaSaati  
  
kisi1 = kisiler("Ali")  
print(kisi1.isimAl())  
  
calisan1 = calisanlar("Veli")  
print(calisan1.isimAl(),  
      calisan1.calismaSaati)
```

Çıktı

Ali
Veli 40

Kisiler sınıfından kalıtım yapıldı

Constructor çağrıldığında, kisilerin
constructor'u da çalıştırıldı

Kalıtım

Python'daki Syntax'ı

Örnek Kod Parçacığı

```
class kisiler( object ):  
  
    def __init__(self, isim, kimlikNo):  
        self.isim = isim  
        self.kimlikNo = kimlikNo  
  
class calisanlar( kisiler ):  
    def __init__(self, isim, kimlikNo,  
gelir):  
        self.gelir = gelir  
        kisiler.__init__(self, isim,  
kimlikNo)  
  
    def goster(self):  
        print(self.isim)  
        print(self.kimlikNo)  
        print(self.gelir)  
  
a = calisanlar('Ali', 123456, 500)  
  
a.goster()
```

Çıktı

Ali
123456
500

Kalıtım

Python'daki Syntax'i

Bir sınıf birden çok sınıftan kalıtım yapmış olabilir.

```
class sinifAdi (anaSinifAdi, anaSinifAdi2):
```

```
#Degisken ve Fonksiyonlar
```

Kalıtım

Python'daki Syntax'ı

Örnek Kod Parçasığı

```
class anaSinif1(object):  
    def __init__(self):  
        self.metin1 = "Test"  
        print("Ana Sinif1")  
  
class anaSinif2(object):  
    def __init__(self):  
        self.metin2 = "Abc"  
        print("Ana Sinif2")  
  
class turetilmisSinif(anaSinif1, anaSinif2):  
    def __init__(self):  
  
        anaSinif1.__init__(self)  
        anaSinif2.__init__(self)  
        print("Turetilmis Sinif")  
  
    def goster(self):  
        print(self.metin1, self.metin2)  
  
obj = turetilmisSinif()  
obj.goster()
```

Çıktı

```
Ana Sinif1  
Ana Sinif2  
Turetilmis Sinif  
Test Abc
```

Kalıtım

Python'daki Syntax'i

Örnek Kod Parçasığı

```
class Base(object):  
  
    def __init__(self, isim):  
        self.isim = isim  
  
    def isimAl(self):  
        return self.isim  
  
class kalitimSeviye1(Base):  
  
    def __init__(self, isim, yas):  
        Base.__init__(self, isim)  
        self.yas = yas  
  
    def yasAl(self):  
        return self.yas
```

Örnek Kod Parçasığı

```
class kalitimSeviye2(kalitimSeviye1):  
  
    def __init__(self, isim, yas, adres):  
        kalitimSeviye1.__init__(self, isim,  
yas)  
        self.adres = adres  
  
    def adresAl(self):  
        return self.adres  
  
obj = kalitimSeviye2("Test", 23, "Adres  
ABC")  
print(obj.isimAl(), obj.yasAl(),  
obj.adresAl())
```

Çıktı

Test 23 Adres ABC

Objeler ve Sınıflar

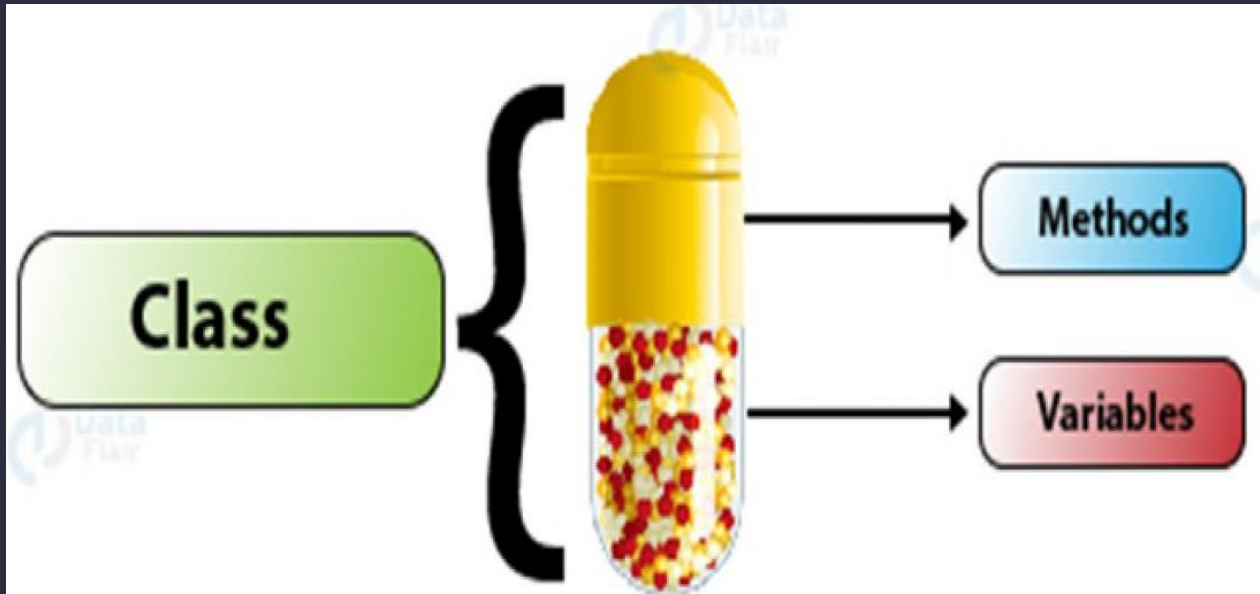
Private fonksiyon ve değişkenler:

Kalıtım yapan sınıfın, ana sınıftaki değişken veya fonksiyonlarından erişememesi için iki alt tire `__` işareti değişkenin veya fonksiyonun başına konur.

Dolayısıyla türetilmiş sınıf o değişken veya fonksiyona erişemez.

Bu yaklaşım genellikle, alt sınıfın, üst sınıftaki bir elemana doğrudan erişmesinin istenmediği durumlarda kullanılır. Bu yaklaşıma encapsulation denir.

Objeler ve Sınıflar

Genellikle metodlar üzerinden değişkenlere erişim sağlatılır.

Değişkenler private olarak tanımlanır.

Bu yaklaşım sadece kalıtımda değil, sınıflardan bir eleman türetildiğinde, türetilmiş objenin erişebileceği değişken ve fonksiyonları tanımlamada da kullanılır.

Objeler ve Sınıflar

Private fonksiyon ve değişkenler

Örnek Kod Parçasığı

```
class C(object):  
    def __init__(self):  
        self.c = 21  
        self.__d = 42  
  
class D(C):  
    def __init__(self):  
        self.e = 84  
        C.__init__(self)  
  
object1 = D()  
print(object1.d)
```

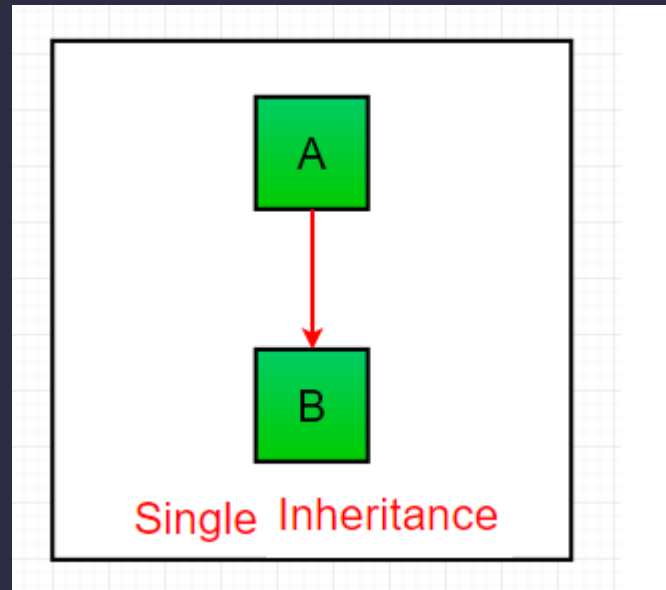
Hata

'D' object has no attribute 'd'

Objeler ve Sınıflar

Örnekler

Tekli Kalıtım

Objeler ve Sınıflar

Tekli Kalıtım

Örnek Kod Parçasığı

```
class Parent:
    def func1(self):
        print("Ana sınıf fonksiyonu")

class Child(Parent):
    def func2(self):
        print("Kalitim sinifi fonksiyonu")

object = Child()
object.func1()
object.func2()
```

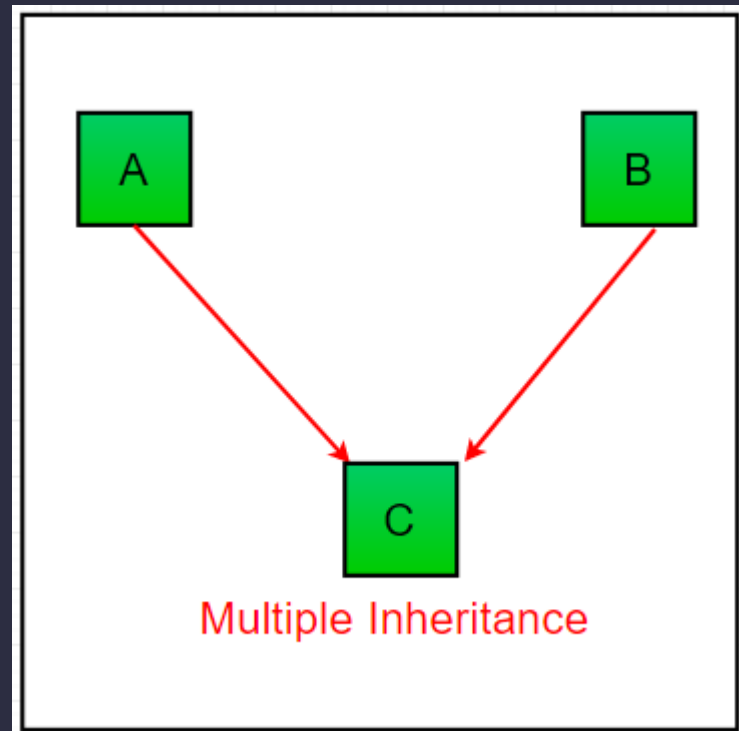
Çıktı

Ana sınıf fonksiyonu
Kalitim sinifi fonksiyonu

Objeler ve Sınıflar

Örnekler

Çoklu Kalıtım

Objeler ve Sınıflar

Çoklu Kalıtım

Örnek Kod Parçasığı

```
class Anne:
    anneAdi = ""
    def anneIsimAl(self):
        return self.anneAdi

class Baba:
    babaAdi = ""
    def babaIsimAl(self):
        return self.babaAdi

class cocuk(Arne, Baba):
    def aileBastir(self):
        print("Anne :", self.anneIsimAl())
        print("Baba :", self.babaIsimAl())

obj = cocuk()
obj.anneAdi = "Ayse"
obj.babaAdi = "Ahmet"
obj.aileBastir()
```

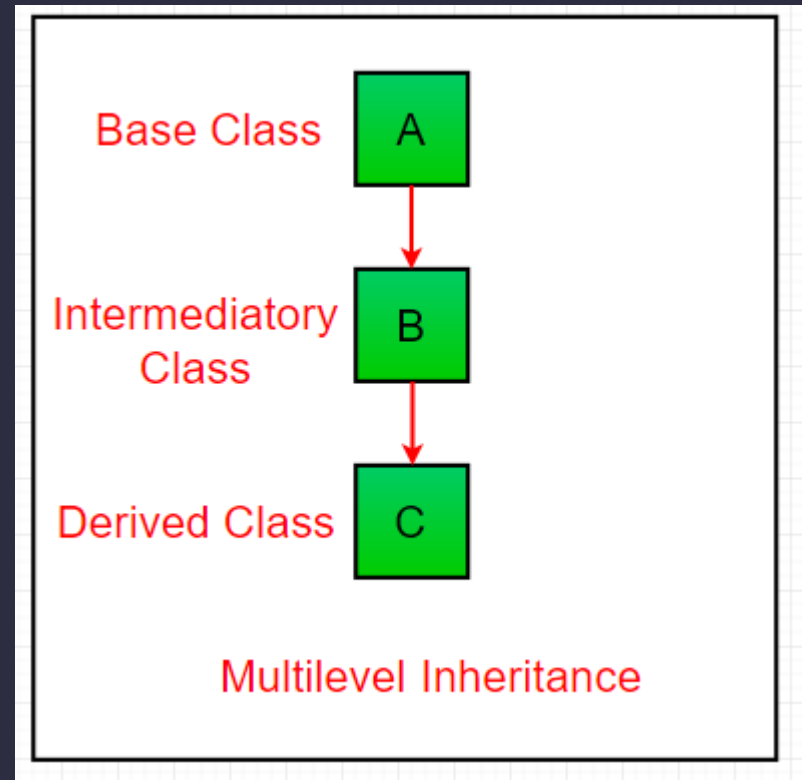
Çıktı

Anne : Ayse
Baba : Ahmet

Objeler ve Sınıflar

Örnekler

Çoklu Seviye Kalıtım

Objeler ve Sınıflar

Çoklu Seviye Kalıtım

Örnek Kod Parçasığı

```
class dede:
    dedeAdi = ""

class baba(dede):
    babaAdi = ""

class cocuk(baba):
    def aileBastir(self):
        print("Dede :", self.dedeAdi)
        print("Baba :", self.babaAdi)

obj = cocuk()
obj.dedeAdi = "Ali"
obj.babaAdi = "Mehmet"
obj.aileBastir()
```

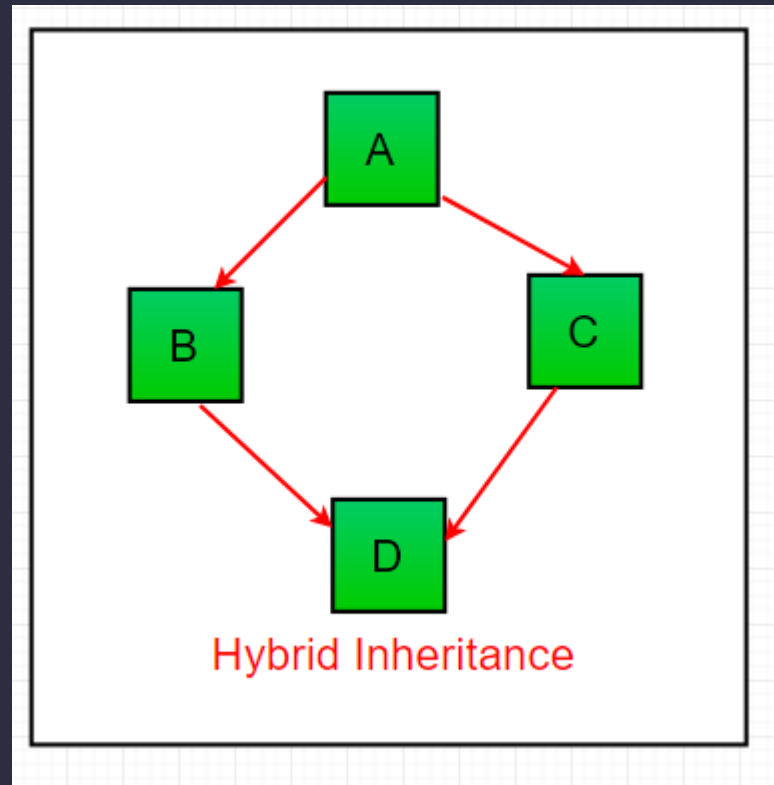
Çıktı

Dede : Ali
Baba : Mehmet

Objeler ve Sınıflar

Örnekler

Hibrit Kalıtım

Objeler ve Sınıflar

Çoklu Seviye Kalıtım

Örnek Kod Parçasığı

```
class sinif1:
    def func1(self):
        print("Fonksiyon 1")

class sinif2(sinif1):
    def func2(self):
        print("Fonksiyon 2")

class sinif3(sinif1):
    def func3(self):
        print("Fonksiyon 3")

class sinif4(sinif2, sinif3):
    def func4(self):
        print("Fonksiyon 4")

obj = sinif4()
obj.func1()
obj.func2()
obj.func3()
```

Çıktı

Fonksiyon 1
Fonksiyon 2
Fonksiyon 3